

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Normtal for øko-grise medfører krav om et større harmoniareal

- I de fleste tilfælde bliver kravene dog mere lempelige end de normtal, der blev sendt ud sidste år – og udsat til i år.

Af Tove Serup og Per Tybirk, SEGES

Arbejdet med at få udsat de udsendte normtal for 2018/2019 for økologiske grise har været værdifuld. Nye normtal og korrektionsmuligheder for 2019/2020 betyder, at de kan implementeres i produktionen med realistiske tilpasninger. Dog kræver økologisk svineproduktion på særligt fosfor-følsomme områder, at arealet udvides betragteligt. Denne artikel sætter fokus på, hvad normtallene betyder for den økologiske griseproduktion.

Fosfor bestemmer arealkravet

I tabel 1 er vist et eksempel på det arealbehov som en økologisk svinebedrift med 100 årssøer og tilhørende smågrise og slagtesvineproduktion ville have før og nu. Det forudsættes, at fosfortallet på harmoniarealet er 4 eller højere. For at kunne beregne de præcise konsekvenser, skal staldsystemerne defineres, da gulvtyperne påvirker tallene.

Som det fremgår af tabellens indekstal (nederste række), øges arealkravet i 2019/20 i dette eksempel med 7,5 % i forhold til da reguleringen var dyreenheder. Når fosforkravet bliver 35 kg pr. ha for slagtesvin, er det fosfor, der bestemmer arealkravet både i og udenfor områder med skærpede fosforkrav. I områder med skærpede fosforkrav er der behov for cirka 31 % mere jord.

Max. 100 kg udnyttet N begrænser slagtesvin

I beregningseksemplet er det forudsat, at søerne er udendørs hele året - bortset fra, at 1/6 af golde og drægtige søer i gennemsnit opholder sig i en løbe-kontrolstald med dybstrøelse og udeareal. For smågrise og slagtesvin forudsættes det, at staldsystemet er delvis fast gulv med en løbegård med drænet gulv og spalter. Det er den staldtype, som giver mest "udnyttet N", og derfor er udnyttet N faktisk den mest begrænsende faktor i dette eksempel i indeværende gødningssår.

Tabel 1. Arealbehov for 100 økologiske årssøer med tilhørende smågrise og slagtesvineproduktion.

	Før	Nu og fremover			
	1,4 DE	100 N *)	39/35 P **)	35 P **)	30 P ***)
100 årssøer, ha	18,76	18,40	19,24	19,23	22,45
2340 smågrise, ha	5,18	7,49	7,09	7,09	8,27
2270 slagtesvin, ha	46,21	49,54	47,03	52,4	61,14
I alt, ha	70,15	75,43	73,36	78,72	91,86
Gælder periode - hvis normtal er uændret.	Til og med 2016/17	Alle år	2019/20	2020/21 og senere	Alle år
Indeks	100	107,5	104,5	112,18	130,9

*) På økologiske arealer må der kun udbringes 100 kg udnyttet N – enkelte bedrifter har indgået aftale om 60 kg udnyttet N, som forøger arealkravet markant.

Tallene for fosforloft læses således:

**) 2019/2020: 35 kg fosfor pr. ha fra so og smågriseproduktion

39 kg fosfor pr. ha fra slagtesvineproduktion

2020/2021: 35 kg fosfor pr. ha for alle dyregrupper

***) 30 kg fosfor pr. ha for arealer, hvor der gælder skærpede regler

Hidtil har den økologiske griseproduktion brugt de konventionelle Normtal. Kvæg- og fjerkræ har allerede haft økologiske Normtal i flere år og i 2018 blev Normtal for den økologisk griseproduktion introduceret første gang. På grund af den store forskel mellem de konventionelle og de økologiske Normtal blev der tale om drastiske konsekvenser for den enkelte. Derfor forhandlede en enig branche igennem, at de økologiske normtal blev udsat et år. Samtidig blev datagrundlaget ajourført og udvidet med yderligere staldtyper og korrektionsmuligheder.

Nye fosforregler får store konsekvenser

Miljøreglerne omfatter nu også fosfor. Harmoniareal er dermed styret af et loft for både kg kvælstof og for kg fosfor pr ha. Fosforloftet er ens for konventionelle og økologiske svin og afhænger af, om gødningen skal udbringes i et fosforfølsomt område. Da økologiske grise har en længere diegivningsperiode, et større foderforbrug og en lavere udnyttelse af N og P, fordi man ikke må bruge syntetiske aminosyrer og fytase i økofoder, får de nye krav størst konsekvenser for økologer.

Fosforloftet sænkes yderligere i 2020/21

Udenfor de fosforfølsomme naturområder er fosforloftet i år 39 kg for slagtesvinegødning og 35 kg for gødning fra søer og smågrise. Næste år sænkes loftet til 35 kg fosfor pr. ha for alle typer svin. I fosforfølsomme områder er loftet 30 kg fosfor pr ha for alle typer svinegødning allerede i dag.

Disse regler gælder, når harmoniarealets fosfortal er 4 eller højere, mens der kan blive plads til lidt mere fosfor, hvis jordens fosfortal er under 4, det gælder især ved fosfortal under 3. For præcise regler ved lave fosfortal – spørg din planteavlskonsulent.

Økologiregler kan også påvirke harmoniarealet

Økologer har som tidligere nævnt et kvælstofloft på 100 kg udnyttet N pr. ha. Udnyttet kvælstof beregnes som $N \text{ af lager} \times \text{udnyttelsesprocenten}$, som er:

- 75 % for gylle
- 65 % for gødning afsat på friland
- 45 % for dybstrøelse

Det er både fosforreglerne og kravet om maksimalt 100 kg udnyttet N pr. ha, som kan bestemme kravet til harmoniareal.

Type 2 korrektion kan være en mulighed

Som landmand er der mulighed for at beregne de såkaldte type 2 korrektioner, hvis man kan dokumentere, at egne tal er bedre end normtallene. Der kan for eksempel være tale om:

- en bedre foderudnyttelse
- et lavere proteinindhold
- et lavere fosforindhold i foderet

Der har gennem mange år været tradition for at tildele ekstra fosfor ved for eksempel ømme ben. Denne praksis kan tages op til revurdering.

SEGES Økologi Innovation arbejder i et projekt, hvor målet er at udnytte kornets naturlige indhold af fytase, så der kan spares på mængden af tilsat fosfor. Vi håber på basis af dette arbejde at tydeliggøre, at der kan spares på mængden af tilsat fosfor og dermed reducere arealkrav.

Foldarealet er indtil videre uændret

Harmoni- og fosforarealkrav gælder på bedriftsniveau. Det velkendte Byggeblad "Indretning og drift af udendørs sohold" gælder stadig, så arealkravet til selve sofoldene er endnu ikke ændret. Så noget er stadig, som det "altid" har været.

Kontakt din planteavlskonsulent og få overblik over, hvilke justeringer, der er nødvendige på din bedrift.